vergadering **C139**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 27 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de plannen rond zindelijkheid in het kleuteronderwijs
– 1226 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impulsen van de minister aan ouderkoepelverenigingen rond de zindelijkheid van kleuters
– 1233 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over acties rond zindelijkheid bij peuters
– 1240 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zindelijkheid bij kleuters
– 1246 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over zindelijkheid als pedagogische kwestie
– 1297 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de plannen rond zindelijkheid in het kleuteronderwijs
– 1226 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impulsen van de minister aan ouderkoepelverenigingen rond de zindelijkheid van kleuters
– 1233 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over acties rond zindelijkheid bij peuters
– 1240 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over zindelijkheid bij kleuters
– 1246 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over zindelijkheid als pedagogische kwestie
– 1297 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Aangezien het vandaag Gedichtendag is, bijt ik de spits af met mijn gedichtje. Het gedichtje heet 'Onontvankelijk'.

Onontvankelijk

Iedere week vragen beoordelen
en dat zonder iemand te bevoordelen.
Het is een ondankbare taak,
keuzes die ik niet graag maak.
Wat moet ik nu toch doen
met die zoveelste vraag van Loes en Koen?
U was weer heel creatief ,
gelukkig is alles relatief.

En is uw vraag er niet bij,
steek het dan zeker niet op mij.
We moeten nu eenmaal vooruit,
anders komen we hier nooit uit.
De agenda zit al propvol,
wees daarom alstublieft begripvol.
Kortom, laat mij in het weekend gerust,
ik doe dit heus niet bewust.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Voorzitter, bedankt voor uw ongelooflijk poëtische bijdrage. Daar kan ik niet over, dus ik ga dat ook niet proberen.

Dus over naar de vraag van vandaag rond zindelijkheid in het kleuteronderwijs. Minister, ondertussen twee weken geleden communiceerde u over het belang van potjestraining. Kleine kleutertjes zouden minder dan vroeger zindelijk zijn als ze naar de kleuterschool komen, waardoor kleuterleidsters meer bezig moeten zijn met pampers verversen en minder tijd over hebben voor hun echte kerntaken, zoals de taalontwikkeling van de kleuters stimuleren, zo zei u in de krant.

U roept daarom de drie ouderkoepelverenigingen op om initiatieven te nemen rond de zindelijkheid van kleuters. U voorziet 3,3 miljoen euro in de nieuwe beheersovereenkomst met de ouderkoepels, met daarbij de expliciete vraag om naast terugkerende thema's zoals de preventie van pesten en radicalisering nu ook aandacht te besteden aan zindelijkheid, zodat kinderen niet meer met een pamper naar school komen.

Nochtans, zoals we allemaal hebben kunnen lezen, waarschuwen experts dat kinderen in geen geval gedwongen mogen worden tot zindelijkheid. Volgens Catherine Renson, kinderurologe aan het UZ Gent, moet een kind eigenlijk uit zichzelf zindelijk kunnen worden. Ouders moeten natuurlijk wel aandachtig zijn voor signalen van kinderen dat ze er klaar voor zijn. Ze moeten daar uiteraard een stimulerende rol in spelen, maar hen manu militari op een potje proberen te dwingen voor ze naar school gaan, kan gewoon een averechts effect hebben en houdt volgens mevrouw Renson zelfs medische gevaren in. Ze zegt: "Kleuters die op het potje geduwd worden, zullen hun plas ophouden, en zullen stoelgang als iets vuils en vies beginnen te zien. Die kinderen komen dan bij ons terecht met zware constipaties, blaasproblemen of nierontstekingen." Dat kan natuurlijk absoluut niet de bedoeling zijn.

Ik denk trouwens ook dat die eenzijdige focus op de verantwoordelijkheid van ouders en kinderen een belangrijke, onderliggende oorzaak van het probleem miskent. Vandaag kun je immers alleen maar vaststellen dat de overgang van crèche naar kleuterklas voor heel veel peuters – kindjes van 2,5 jaar – gewoon hard aankomt, ten eerste omdat ze vaak nog echt heel klein zijn. De crèche is duur en het aantal plaatsen beperkt, terwijl er natuurlijk in het kleuteronderwijs voor elk kind een gegarandeerde plaats is en het zo goed als gratis is, waardoor ouders hun kind vaak zo snel mogelijk nadat ze 2,5 jaar geworden zijn, naar de kleuterschool sturen. 2,5 jaar is gewoon jong om zindelijk te zijn. Het zou in die zin misschien al helpen om te zorgen voor meer en betaalbare plaatsen in de crèche zodat ouders minder druk ervaren om hun kind overhaast naar de kleuterschool te sturen, zindelijk of niet. Dan kunnen ze die inschatting zelf beter maken.

Daarnaast is de manier van werken natuurlijk heel erg verschillend tussen de crèche en de kleuterschool. In de kinderopvang ligt de nadruk toch nog altijd veel meer op zorg, in de kleuterklas toch al meer op cognitieve ontwikkeling. Dat is goed, maar je kunt je natuurlijk wel de vraag stellen of het de kinderen niet ten goede zou komen als die overgang veel minder bruusk zou verlopen door de twee systemen dichter bij elkaar te brengen. Ik denk dat we die fundamentele discussie ook moeten durven voeren als we het over dit onderwerp hebben. Waarom niet nadenken over – zeker voor nieuwe projecten – crèches en kleuterscholen veel meer op eenzelfde locatie voorzien, met ruimte voor een geleidelijke overgang, met uitwisseling van personeel?

Ik denk dat daar echt mogelijkheden zijn. Dat kan natuurlijk alleen maar werken als er daarin geïnvesteerd wordt, als er ook opleiding wordt voorzien, zowel voor kindbegeleiders maar uiteraard ook voor het personeel in de kleuterklassen, en als er ook voldoende personeel is in de kinderopvang en de kleuterscholen om zo'n aanpak echt te doen werken – daar zit vandaag natuurlijk een heel grote knoop. Ik denk dat dat soort ideeën veel meer zou bijdragen tot het ondersteunen van

kinderen om op een goede manier zindelijk te worden dan hen op het potje te duwen. Daarom heb ik deze vragen, minister.

Op welke cijfers en/of onderzoek baseert u zich om die uitspraken te doen rond het feit dat er meer kinderen zijn die niet zindelijk zijn en baseert u uw voornemen om meer aandacht te besteden aan zindelijkheidstraining?

Welke concrete afspraken zijn er gemaakt met de ouderkoepelverenigingen rond de communicatie naar ouders en de wetenschappelijk aan te raden methodiek om te werken aan zindelijkheid? Het is toch niet onbelangrijk, denk ik, dat zij daar goede informatie over verspreiden. Erkent u dat een te harde aanpak vaak ook averechts kan werken en potentieel gevaarlijk is?

En ook, puur uit interesse: waarom besliste u eigenlijk om daar nu plots over te communiceren? Was daar een concrete aanleiding voor? Ouderorganisatie Vocvo verwijst al haar nieuwsbrief van juni 2021 naar de nieuwe prioriteit om te werken rond zindelijkheid. Wanneer zijn de afspraken met de ouderkoepelverenigingen rond die nieuwe focus gemaakt?

Tot slot, en dat is natuurlijk de cruciale vraag: hoe staat u tegenover het idee om werk te maken van een minder harde overgang tussen crèche en kleuteronderwijs, zoals ik daarnet heb beschreven? Ziet u daar de voordelen van in? Zo ja, waarom? Zo neen, waarom niet? Bent u in ieder geval bereid om die piste verder te onderzoeken?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, zo origineel als u ben ik niet geweest. Dat talent heb ik niet. Maar ik heb een gedichtje, dat niet origineel is, maar dat mij altijd werd voorgedragen door onze poetshulp toen ik klein was, wanneer ze aan het schoonmaken was in de living en spinnen aan het wegdoen was. Die mevrouw is jammer genoeg tijdens de eerste coronagolf overleden. Dus eigenlijk is het een beetje een eerbetoon aan haar. Het is het welbekende gedicht van Annie M.G. Schmidt over Sebastiaan de spin.

Dit is de spin Sebastiaan.
Het is niet goed met hem gegaan.

LUISTER!

Hij zei tot alle and're spinnen:
Vreemd, ik weet niet wat ik heb,
maar ik krijg zo'n drang van binnen
tot het weven van een web.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
kom Sebastiaan, laat dat nou,
wou je aan een web beginnen
in die vreselijke kou?

Zei Sebastiaan tot de spinnen:
't Web hoeft niet zo groot te zijn,
't hoeft niet buiten, 't kan ook binnen
ergens achter een gordijn.

Zeiden alle and're spinnen:
O, Sebastiaan, nee, Sebastiaan,
toe, Sebastiaan, toom je in!

Het is zo gevaarlijk binnen,
zo gevaarlijk voor een spin.

Zei Sebastiaan eigenzinnig:
Nee, de Drang is mij te groot.
Zeiden alle and'ren innig:
Sebastiaan, dit wordt je dood…

O, o, o, Sebastiaan!
Het is niet goed met hem gegaan.

Door het raam klom hij naar binnen.
Eigenzinnig! En niet bang.
Zeiden alle and're spinnen:
Kijk, daar gaat hij met zijn Drang!

PAUZE

Na een poosje werd toen even
dit berichtje doorgegeven:
Binnen werd een moord gepleegd.
Sebastiaan is opgeveegd.

Van Sebastiaan de spin naar de kleuters in de kleuterklas, collega's. Natuurlijk heeft mevrouw Goeman daarnet al heel veel gezegd. Ik ga ook niet alles herhalen. Maar het is toch wel duidelijk dat kleuters steeds later zindelijk worden. Vroeger was 90 procent van de kleuters zindelijk wanneer ze aan de kleuterklas begonnen, nu is dat slechts een op de vijf. De oorzaak hiervan is divers. Ouders gaan vaker met twee werken, waardoor er minder tijd overblijft voor die potjestraining. De moderne wegwerpluiers absorberen de pipi vaak zo goed dat kinderen nauwelijks voelen dat ze geplast hebben. Bovendien denk ik ook wel dat ouders vroeger, omdat ze soms niet met twee gingen werken, kinderen gewoon later naar de kleuterklas stuurden, zeker als ze nog niet zindelijk waren.

Door deze ontwikkeling, door het later zindelijk worden dus, gaat er onderwijstijd verloren. De onderwijskwaliteit daalt en de basis voor goed onderwijs wordt uiteraard in de kleuterklas gelegd. Als een kleuterjuf of -meester constant de les moet onderbreken om een pamper te verschonen, blijft er weinig onderwijstijd over. De fysiologie van onze kinderen is de voorbije jaren niet veranderd. Het moet dus mogelijk zijn om kinderen opnieuw op een jongere leeftijd zindelijk te maken.

Uiteraard zijn er uitzonderingen. Het ene kind leert ook gemakkelijker lopen dan het andere, en uiteraard is dat met op het potje gaan ook zo. Kinderen die met een luier aan naar school komen, mogen niet gestigmatiseerd worden en zeker ook niet geweigerd worden, vind ik. Maar uiteraard mag de school wel een inspanning vragen aan de ouders. Nu wordt vaak in de week na een vakantieperiode een terugval in het proces van zindelijk worden vastgesteld, terwijl die vakantie juist een periode zou moeten zijn waarin ouders aan de slag gaan met het op het potje gaan.

Minister, u roept dan die drie ouderkoepelverenigingen op om initiatieven te nemen rond zindelijkheid bij kleuters. Mevrouw Goeman zei het ook net. Er kwam echter ook kritiek op het geopperde adagium van 'eerst op het potje, dan pas naar school'. Zo vindt men in het UZ Gent, in het grootste kinderurologiecentrum van het land, dat dit vanuit medisch oogpunt geen goed idee is. Urologisch therapeut Catherine Renson zegt dat een kind uit zichzelf zindelijk moet worden. "Kleuters die op het potje geduwd worden, gaan beginnen ophouden, en gaan stoelgang als iets vuil en vies beginnen zien. Die kinderen komen dan bij ons terecht met zware constipaties, blaasproblemen of nierontstekingen."

Nu, dat is een bevinding die mij hier ook al in de pediatrieafdeling is bevestigd. Er zijn heel veel kindjes die bijvoorbeeld worden opgenomen met een hele grote opstopping van stoelgang. Dat gaat dan via een infuus, en men moet een maagspoeling krijgen. Dat zijn ook zaken die je vroeger bijna niet zag en die nu wel meer voorkomen. Wat daar de oorzaak van is weet ik natuurlijk ook niet, maar er is toch echt een beetje een probleem met onze kinderen en de manier waarop ze naar het toilet gaan.

Ook vanuit de pedagogische wetenschappen zijn er ernstige bedenkingen. Zo maakte Michel Vandenbroeck, hoofddocent Gezinspedagogiek van UGent, de kanttekening dat het agentschap Opgroeien stelt dat kinderen normaal overdag zindelijk worden op de leeftijd van drie à vier jaar. Maar Vlaanderen kent, naast Frankrijk, een heel vroege instapleeftijd in de kleuterschool. Ik weet dat in Nederland kindjes bijvoorbeeld pas vanaf 4 jaar naar school gaan. Dat is natuurlijk een wereld van verschil; dat 1,5 jaar maakt op die leeftijd echt wel uit. Je kunt dan ook niet verwachten dat kinderen daar al mee klaar zijn.

Michel Vandenbroeck verwijst ook naar internationaal onderzoek dat leert dat kinderen van die leeftijd het best een pedagogische aanpak krijgen waarin zorg en leren niet van elkaar gescheiden zijn, namelijk het educare-model. Dat betekent dat we zorg niet moeten zien als hinderlijk voor het echte leren, maar zorgmomenten op school moeten aangrijpen als leermomenten. Potjestraining kan dus evengoed ook een leermoment zijn voor een ander ontwikkelingsaspect. U wilt terecht de kleuterparticipatie verhogen, minister, maar dan is zorg en leren scheiden niet zo'n goed idee. Natuurlijk kunnen we dan wel het verhogen van het aantal kinderverzorgsters in dat aspect toejuichen.

Minister, op basis van welke gegevens kwam u tot het plan om de ouderkoepelverenigingen de opdracht te geven om initiatieven te nemen rond zindelijkheid bij kleuters?

Zijn er wat betreft dat totaalbedrag van 3,3 miljoen euro percentages voorzien inzake hoeveel daarvan concreet moet gaan naar initiatieven rond zindelijkheid, of zijn de ouderkoepelverenigingen daar vrij in bij de aanwending van deze middelen?

Het is uiteraard belangrijk dat ouders al ruim voor de leeftijd van 2,5 jaar beginnen met zindelijkheidstraining van hun kinderen. Kinderen zijn hier meestal al vanaf 18 maanden ontvankelijk voor. Minister, acht u het dan nuttig dat de regering, vooral dan in samenwerking met de minister van Welzijn, een meer Vlaanderenbrede sensibiliseringcampagne zou opzetten om zo jonge ouders ertoe te bewegen niet te wachten tot hun kind naar school mag om te beginnen met die zindelijkheidstraining? Want met de ouderkoepelverenigingen kan men vooral ouders bereiken van kinderen die uiteraard al op school zitten. Maar voor die ingeschreven zijn kunnen er natuurlijk ook stimulansen worden aangeboden aan jonge ouders. Een meer Vlaanderenbrede sensibiliseringscampagne zou natuurlijk ook handig zijn op dat vlak.

Welke andere initiatieven plant u, minister, om onze kleuterleiders en -leidsters de kans te geven om zich te richten op hun kerntaak, namelijk lesgeven?

Hoe evalueert u de genoemde medische kritiek vanuit het kinderurologiecentrum van UZ Gent?

Hoe evalueert u de genoemde pedagogische kritiek van professor Vandenbroeck?

Ik wilde nog een bijkomende opmerking maken. Net zoals die hele discussie rond de boterhammen wil ik toch ook wijzen op de verantwoordelijkheid van de ouders. Mevrouw Goeman, ik geef toe dat de overgang tussen crèche en school heel vaak groot is, ook voor het zindelijk maken. En natuurlijk spelen de crèches daar een

rol, maar het zullen toch ook, vind ik, de ouders moeten zijn die daarin de eerste rol spelen.

Als u pleit voor betere en betaalbare kinderopvang, dan wil ik even van de gelegenheid gebruikmaken om te pleiten voor een systeem waarin het mogelijk zou moeten zijn dat een van de ouders toch meer kan thuisblijven, eventueel via een vergoeding voor de thuisblijvende ouder. Op die manier zouden natuurlijk ook veel van die problemen kunnen worden opgelost.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dacht aanvankelijk om een gedichtje te brengen over het potje, gelinkt aan het thema. Maar ik heb dan toch een ander thema gekozen. Het is een gedicht van Stijn de Paepe, jullie welbekend. Hij schrijft heel vaak over leerkrachten en onderwijs. Ik heb dan ook een gedicht gekozen over de leerkracht.

Bericht aan de leerkracht

Zorg dat ze je betrappen
op 't lezen van een boek.
Leg stiekem tussen mappen
een ouwe pocket zoek.

Sta openlijk te lezen,
vooraf en tussendoor,
in boeken, onvolprezen,
en lees er vief uit voor.

Betrek een tekst die zindert
bij zowat elke les.
Besmet hen onverminderd.
Wees leesgids. Boek succes.

Mijn vraag gaat over iets helemaal anders, namelijk zindelijkheid bij ouders. Er is al veel gezegd door de collega's, onder andere dat vroeger 90 procent van de kleuters zindelijk was op het moment dat ze naar de kleuterschool trokken. Nu is dat maar een op de vijf, zegt professor Alexandra Vermandel van de onderzoeksgroep zindelijkheid van de Universiteit Antwerpen. Ze wijt dat inderdaad aan de veranderende maatschappij en het feit dat luiers zodanig geavanceerd zijn dat het kind het nauwelijks voelt als het plast. Daardoor gaan steeds meer kleuters niet zindelijk naar school, komt alle zorg op de kleuteronderwijzers, en is er dus minder tijd voor andere taken, zoals taalontwikkeling.

Minister, in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst die u onlangs afsloot met de drie ouderkoepelverenigingen voorziet u 3,3 miljoen euro om onder andere initiatieven te nemen rond zindelijkheid bij kleuters. Normaal gezien zijn deze middelen bedoeld om aandacht te besteden aan de preventie van pesten en radicalisering, maar nu moet er dus ook actie ondernomen worden rond zindelijkheid. Wie naar school gaat, moet dat voortaan kunnen zonder pamper. Ouders moeten daarin hun verantwoordelijkheid nemen.

In de UGent, dat het grootste kinderurologiecentrum van het land huisvest, vindt men het vanuit medisch oogpunt geen goed idee om koste wat het kost te fixeren op een streefdatum voor alle peuters. Hen op het potje duwen zal een averechts effect hebben, zo klinkt het daar.

Er is wel een interessant internationaal onderzoek, onder meer van de OESO. Dat leert ons dat kinderen vanaf 3 à 4 jaar het best een pedagogische aanpak krijgen

waarin zorg en leren niet van elkaar gescheiden worden. Ik denk dat dat educare heet, zoals collega Beckers ook al zei. We zien daarbij zorg niet als hinderlijk voor het echte leren, maar we grijpen zorgmomenten aan als leermomenten. Onderzoek in Vlaamse kleuterscholen laat zien dat naar het toilet gaan en verluieren rijke kansen bieden voor onder meer taalstimulering.

De onderwijsinspectie deed al enkele jaren geleden een onderzoek naar kleuterparticipatie. Daarbij wou men nagaan hoe scholen kwaliteitsvolle kleuterparticipatie invullen. De inspectie kwam tot zes belangrijke hefbomen om rond deze thematiek te werken. Educare is er daar een van, maar ook de nood aan een educatief partnerschap werd sterk benadrukt. Scholen, ondersteunende partners en lokale actoren hebben een gedeelde verantwoordelijkheid in dezen. En het uitbouwen van een visie en beleid is nodig op alle niveaus.

In het regeerakkoord staat een verwijzing naar de doorgaande lijn tussen het voorschoolse niveau en het schoolse niveau, en dat is iets waar ik heel sterk in geloof. Over dit thema heb ik dan ook een aantal vragen, minister.

Hoe past de opdracht die u de ouderkoepelverenigingen nu geeft in een ruimer kader rond de uitbouw van kwaliteitsvolle kleuterparticipatie? Hoe zult u dat ruimer kader met de verschillende hefbomen verder uitwerken? Welke acties voorziet u nog? Welke partners zullen nog betrokken worden? Hoe zult u dat doen? Op welke manier wilt u ouderparticipatie verder stimuleren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, u had een mooi, zelfgeschreven gedicht, met een boodschap voor ons. We zullen u voortaan op vrijdag bellen als een vraag van ons geweigerd wordt, en niet in het weekend. Die oproep om u in het weekend gerust te laten, is dus goed aangekomen.

Collega's, ik heb een gedicht van een lokale dichter van bij ons, Patrick Rottier. Het heet 'Ochtendklaarte'.

Hoge Rode Moer,
zet je raam maar open.
Heerlijk vergezicht verwondert.
Ruimte raakt zachtjes de einder.
Die kleurt rood en zacht.

Ze raken opgewonden,
de eerste schuchtere zonnestralen.
Nachtelijke duisternis
sluipt stilletjes weg.

Het razen van de trucks
en automobielen in de verte
suist in de oren op en neer.
Ze zijn vreselijk gehaast.

Pluk de dag.
Illusies en hersenschimmen, aan de kant.
Leven biedt zoveel meer
dan rennen en even moeten.

En 'even moeten', collega's, daarover gaat deze vraag. 'Ik moet even naar het toilet.'

Collega's, ik kan me niet van de indruk ontdoen dat er rond een oproep van de minister, die nota bene in ons regeerakkoord staat, aan de ouders, een

ongelooflijke commotie ontstaat. Heel dikwijls worden er hier mails voorgelezen en wordt er gezegd: 'Ja, ik ben in kleuterklas X,Y en Z langsgeweest en de kleuterjuffen melden mij dat ...' Wel, iets wat kleuterjuffen mij melden, is dat ze in vergelijking met vroeger veel, veel meer bezig zijn met verluieren – laat ons geen reclame maken, collega's, voor één bepaald soort type luier – van kinderen. Dat vraagt heel veel tijd die niet gebruikt kan worden voor iets anders.

Het beleid in Vlaanderen – en de minister heeft erop ingespeeld – is om meer kinderverzorgers en kinderverzorgsters in te zetten in het onderwijs zodat de kleuteronderwijzers daarvan gespaard blijven. Maar collega's, een oproep, een vraag aan ouders om daaraan ook een steentje bij de dragen en als kinderen thuis zijn mee te werken aan potjestraining: sorry, maar ik vind het echt overtrokken om daarover hier moord en brand te schreeuwen. Dat is echt overtrokken. Het kon vroeger!

Ik begrijp wel dat het inderdaad handiger is om het kind langer en meer een luier om te doen, zodat je inderdaad niet met een emmer en een dweil je vloer of – godbetert – met speciale producten je parket moet redden van het zoveelste ongelukje. Daar ben ik het absoluut mee eens, en ik begrijp dat ook langs de kant van de ouders. Maar de oproep die de minister heeft gedaan, is een oproep waar we allemaal oren moeten naar hebben. Toch als we de mails en de gesprekken die we doen in de kleuterklassen belangrijk vinden en als we de job werkbaar willen houden en de leerkrachten in de klas willen houden. Ik wou dat, voorafgaand aan de vraag die ik heb ingediend, toch meegeven. Dat is één.

Twee is dat de minister eigenlijk een oproep doet aan de ouderverenigingskoepels. Ik heb, collega's, aan minister Beke de vraag al gesteld om ook langs de kant van de kinderopvang een gezamenlijk beleid op te zetten. Dat moet samen met ouders, want het klopt ook dat ouders niet altijd weten wanneer je eraan kunt beginnen, hoe je er het best aan kunt beginnen, welke signalen er zijn bij het kind. Dat is toch ook een taak van Kind en Gezin. Ik heb die vraag al meer dan een jaar geleden aan minister Beke gesteld. Hij ging dat bekijken. Ik vind dat een goede zaak. Ik kan ook niet om de cijfers heen dat kleuters tegenwoordig gemiddeld zes maanden tot een jaar later zindelijk zijn dan zoveel tijd geleden. Met andere woorden: de ongelukjes en de tijd aan verluieren in kleuterscholen stijgen. Dat is een vaststelling.

Hier worden allerlei experten aangehaald. Het is duidelijk, en het verhaal zit vooral in de nuance. Het gaat er niet over, collega's, van te zeggen: 'Je moet het kind op de pot stampen en het mag er niet af voor het zindelijk is.' Dat is het beeld dat hier wordt gegeven. Natuurlijk zegt elk expert: 'geen goed idee'. Natuurlijk zeggen ze dat. Daar gaat het ook niet over. Het gaat er ook niet over dat als het kind niet zindelijk is, het niet naar de kleuterschool mag. Daar gaat het ook niet over. Want we gaan altijd kleuters hebben die nog een ongelukje doen, zeker bij de peuters. Dat is normaal.

Ik verwijs naar professor Vermandel, die toch een autoriteit is. Zij heeft recent nog een doctoraatsonderzoek gedaan en doet al jarenlang onderzoek naar kleuters. Zij hoort ook dat ouders het idee hebben dat je er vóór 2 jaar niet mag aan beginnen. Vóór 24 maanden – dat is blijkbaar iets dat zich in de maatschappij aan het verspreiden is – moet je dat niet doen. Er is geen enkele publicatie die aantoont dat het schadelijk is om een kind, als het er klaar voor is, zindelijk te maken en daarop in te gaan. Het vraagt wel een doorgedreven inspanning en tijd van ouders en afspraken met onthaalouders, kinderdagverblijf, desgevallend grootouders om daar samen aan te werken.

Later beginnen geeft trouwens ook meer kans op problemen. Dat is wat de collega's hier ook al hebben aangehaald. Kinderen die pas na hun tweede verjaardag aan

potjestraining beginnen, hebben later meer risico op stoelgangproblemen zoals systematisch ontlasting ophouden.

En als je na 27 maanden nog niet gestart bent, is de kans groter dat het kind actief niet wil meewerken. Start een kind pas na 32 maanden, dan stijgt het risico op aandrangincontinentie. Dat wil eigenlijk zeggen dat het kind regelmatig heel dringend moet plassen maar niet tijdig op het toilet geraakt.

En dus, collega's, met die info in het achterhoofd hebben we dat met de N-VA, CD&V en Open Vld in ons regeerakkoord opgenomen. Ik neem het hier letterlijk op. Het citaat begint: "Om de kwaliteit ook in het kleuteronderwijs te verhogen, vrijwaren we maximaal de lestijd door het aandeel zindelijke kleuters te laten stijgen. Daardoor worden de leerkrachten in de kleuterklassen minder zwaar belast. Voor de tijdelijke opstart van zindelijkheidtraining, verwachten we een extra inspanning van de ouders, hierin ondersteund door Kind en Gezin." Wat de minister daarbovenop doet, zijn de ouderkoepelverenigingen. Dat staat er ook in. "Het kleuteronderwijs zal evenveel werkingsmiddelen als het lager onderwijs krijgen. Bijkomende kinderverzorgers zorgen voor extra handen in de klas." Dat is het beleid, collega's, dat is het beleid.

Minister, ik heb volgende vragen. Op welke wijze is de aandacht voor zindelijkheid concreet opgenomen in de beheersovereenkomst met de ouderkoepelvereniging? Gaat het inderdaad om 'op de pot duwen'? Staat het daar met zoveel woorden in? Ik ben benieuwd. Hoe gaan ze daarmee concreet aan de slag? Welke rol voor en samenwerking met Kind en Gezin ziet u? Welk wetenschappelijk onderzoek zal hier al dan niet worden in meegenomen? Afsluitend, hebt u een zicht op het aantal extra kinderverzorgers en kinderverzorgsters dat reeds extra aan de slag is?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Mevrouw Groothedde, voor u denkt 'wat voor rare mensen zijn die van onderwijs': die gedichtjes zijn voor Gedichtendag. We zijn niet altijd zo poëtisch hier.

Celia Groothedde (Groen): Voorzitter, u ontgoochelt mij ongelooflijk. Ik dacht dat het altijd zo was! Nee, het is niet waar. Ik heb eigenlijk zelf ook een gedichtje.

Ik wil trouwens voor ik daarmee begin u allemaal heel hartelijk bedanken. Ik denk dat u nog altijd aan mijn stem kunt horen waarom ik het uitstel heb gevraagd, en aan mijn blafhoest. Het spijt me, ik klink als een rottweiler, ik weet het. Ik heb het heel erg geapprecieerd.

Het gedichtje is van een anonieme artiest.

Zeg mijn allerliefste dotje,
moet jij niet plassen op het potje?

Je bent nu toch echt al drie, maar
op het potje ga je nie.

Ik heb het je al vaak gevraagd
en je ook dikwijls uitgedaagd
alleen maar schreeuwen uit je strotje

Ook met tieren en verzet
toch op de wc gezet

En …? Vraag ik blij verrast
Heb je nu misschien geplast?

Nee … en jij kijkt boos en kil
Ik wil eraf, van deze bril!

Ik beloof je een surprise-ei
echt jouw lievelingslekkernij

En ik vraag wanneer je poept
Dat je dan ook mama roept

met 'ik moet naar de wc!
Mama loop je even mee?'
Maar ook die hoop is weer voorbij.

Want je zit weer op je knietjes
een gezichtje vol verdrietjes

Mama, ik heb een poep gedaan
en ben niet naar de wc gegaan.

Ach, mijn lieve kleine ... er komt toch echt een dag,
dat je met hele hoge nood naar je potje rent

Alleen wat ik toch echt hopen mag,
is dat voor je zestien bent.

Ik dacht, voorzitter: ik blijf in het thema.

Minister, u hebt inderdaad met uw uitspraak nogal wat commotie veroorzaakt. Het kon me niet ontgaan dat het vlak na onze oproep kwam om testen ter beschikking te stellen, vooral voor gezinnen in armoede, om die mee te geven in de boekentas. Of dat toeval was zullen de annalen of de discussies misschien ooit wel uitwijzen. Maar u kreeg wel heel veel reactie. En de collega's hebben er al veel over uiteengezet. Ik ga proberen om als vijfde vraagsteller de ja-neediscussie te vermijden of er misschien zelfs boven te gaan staan. Want heel veel ouders hebben zelf ook geprotesteerd. Zij hebben een realiteit aangegeven van vandaag.

Ik moest tijdens de tussenkomsten van de collega's denken aan een zeer mooi boek 'Our babies, ourselves' van antropologe Meredith Small. De ondertitel is 'Hoe cultuur en biologie ons ouderschap vormen'. Zij geeft aan dat als binnen een generatie een maatschappelijke realiteit verandert, ouderschap dan ook verandert. Het gebeurt in elke cultuur. We hebben altijd het idee dat ons ouderschap grotendeels constant blijft tegenover ouders en grootouders. Ik denk dat we dat ook wel kennen, dat we allemaal proberen om bepaalde waarden juist niet of juist wel mee te geven. In de praktijk en uit onderwijs blijkt dat dit niet altijd zo is.

Dan kom ik op uw voorstel. Want het idee dat ouders hun best niet zouden doen, klopt natuurlijk niet. Ouders geven vandaag aan – daar is ook een opiniestuk over geweest van Bieke Purnelle – dat zij zeer zwaar belast zijn. De vraag is of we verwachten dat ouders hetzelfde doen in een wereld waar zij over het algemeen beiden werken of op een andere manier zeer veel moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen, hetzij praktisch, hetzij door de zware verwachtingen. Bovendien hebben ze zeker de afgelopen jaren ook de zorg voor verschillende kinderen gehad en vaak het afstandsonderwijs voor verschillende kinderen moeten opvolgen en vaak zelf digitaal op afstand moeten werken. Dat is echt een heel zware taak.

Ik wil ook even benadrukken dat de overgang naar school op zich heel stressvol is en dat, buiten de opiniestukken van Catherine Renson over de problemen van te vroeg aan potjestraining of dwingend aan potjestraining te beginnen en het

opiniestuk van professor Michel Vandenbroeck, er ook werd aangegeven dat de terugval die er kan zijn na de vakantie niet hoeft aan te geven dat ouders er op dat moment niet mee bezig geweest zijn. De overgang naar school is nog altijd een grote overgang.

Zojuist is Nederland hier als model aangehaald, maar op de leeftijd van 4 jaar gaan kleuters daar heel vaak naar de kleuterspeelzaal. Dat is maar een paar uur per week. Dat wordt als een enorme verandering gezien. Ik heb zelf Nederlandse familie en als ik hoor met hoeveel verwikkelingen die verandering gepaard gaat en hoe groot ze die verandering vinden voor kinderen die zij klein vinden, dan denk ik: 'Wow, wij bewerkstelligen hier in de Vlaamse gemeenschap als ouders, als gezinnen en inderdaad als onderwijs een heel grote taak door van onze kinderen op 2,5 en 3 jaar te verwachten dat ze al volledig schoolrijp zijn.' Daar wil ik proberen om de discussie op een ander niveau te leggen.

Verschillende collega's hebben er al naar gehint, maar u gaf aan dat er ruimte moet zijn voor taalstimulatie. Specialisten geven juist aan dat op het potje gaan, juist een moment van aanleren is, van kennis, maar ook van zorg en van de combinatie van die twee. U hebt het gehoord in dat gedichtje: ik heb zelf twee kinderen zindelijk gemaakt. Logisch redeneren en het fijn en stimulerend houden is daarbij echt heel belangrijk en je moet daar bijzonder veel taal en bijzonder veel woorden bij gebruiken. Michel Vandenbroeck stelt ook – en dat wordt ook bevestigd door de pedagogische en de academische kennis – dat we zorg en leren niet langer van elkaar moeten scheiden. We moeten dat laten samensmelten in een pedagogische aanpak waar kindbegeleiders en kleuterleerkrachten veel meer samenwerken. Ik wil er ook echt op hameren om alstublieft die term van kindverzorgers te veranderen in kindbegeleiders, want die mensen doen echt wel veel meer dan verzorgen alleen. Laat ons zorgen niet in de schijntegenstelling plaatsen tegenover leren, want dat gaat volledig verrijkend samen. Een zorgmoment wordt dan een leermoment. Onderzoek in de Vlaamse kleuterscholen geeft aan dat momenten van naar het toilet gaan en verluieren heel rijke kansen bieden, onder andere in taalstimulatie. Ik wil vooral de oproep doen om de kinderopvang daar de hand te reiken. Verschillende specialisten hameren al jaren op het leren van de twee kanten. Aan de ene kant is er in het kleuteronderwijs een zeer grote nadruk op puur leren, vaak niet aangepast aan de zeer jonge leeftijd van de kleuters in de Vlaamse gemeenschap. Aan de andere kant ziet men bij de kinderopvang dat er meer plaats zou moeten zijn voor leren en pedagogie, maar dat is zeer moeilijk met de huidige normen. Op dit moment werkt u al samen met minister Beke om dat te intensifiëren, maar mijn vragen gaan dus vooral in die richting.

Minister, wat leert u uit de kritiek van experts en ouders op de oproep om kleuters al zindelijk naar het kleuteronderwijs te sturen? Op welke manier gaat u samen met de minister bekijken hoe Educare kan worden ontwikkeld en omgezet in de praktijk om de leer- en zorgkwaliteit van het kleuteronderwijs te vergroten? Op welke manier gaat u de vraag om zorg en leren tegelijk mogelijk maken in de feiten omzetten? Op welke termijn gaat u inzetten op de creatie van kleuteronderwijs op maat van de leeftijd van kinderen en op welke termijn plant u dat uit te rollen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, dank u wel voor de vele vragen en de uitvoerig aangevraagde inzichten ten aanzien van deze problematiek omtrent 'de pot op'. Ik breng een uitvoerig antwoord in verschillende luiken.

Ten eerste wat betreft de zindelijkheidstraining. We baseren ons daarvoor wel degelijk op wetenschappelijke onderzoeken en bijdragen van professor Vermandel en ook recent op een doctoraatsonderzoek van mevrouw Van Aggelpoel. Voor alle duidelijkheid: er worden karikaturen gemaakt van kinderen op een potje duwen.

Komaan, we verwachten dat de meeste kinderen inderdaad zindelijk zijn, maar we zijn ook realistisch dat dit niet voor elk kind haalbaar is. Dan is het uitdrukkelijk niet zo dat kinderen geforceerd moeten worden. Het gaat enerzijds om het aanbieden van het potje, bij voorkeur vanaf 18 maanden en anderzijds om een motiverende aanpak om er gebruik van te maken.

We zeggen dus dat we meer moeten inzetten op het tijdig en zoveel als mogelijk zindelijk worden voor het naar school gaan. Dat is iets anders dan zeggen dat alleen zindelijke kinderen naar school mogen gaan. Niet-zindelijke kinderen mogen wel degelijk naar school gaan. Alleen is er niets mis mee, integendeel, om ouders op hun verantwoordelijkheid te wijzen in de zindelijkheidstraining van hun kinderen en de tijdige opstart hiervan, zodat er opnieuw meer zindelijke instappende kleuters zijn. Dat heeft ook te maken met de waardering voor de job van onze kleuteronderwijzers.

Velen die hier vragen stellen geven terecht aan dat er al voor de inschrijving van het kind in de eerste kleuter- of de instapklas stimulansen en ondersteuning rond zindelijkheid geboden moeten worden aan ouders. De ondersteuning van de ouders in het zindelijk worden van de jongsten van onze kinderen valt natuurlijk in eerste instantie onder de bevoegdheid Welzijn, bij minister Beke. Dit komt niet zomaar uit de lucht gevallen. Ook in het regeerakkoord hebben we daarover specifiek een bepaling opgenomen, ik citeer even: "Om de kwaliteit ook in het kleuteronderwijs te verhogen, vrijwaren we maximaal de lestijd door het aandeel zindelijke kleuters te laten stijgen. Daardoor worden de leerkrachten in de kleuterklassen minder zwaar belast. Voor de tijdige opstart van zindelijkheidstraining, verwachten we een extra inspanning van de ouders, hierin ondersteund door Kind en Gezin."

Die doelstelling werd dus niet zomaar op een blauwe maandag door mezelf verzonnen. Die is al vervat in het regeerakkoord. Die komt ook echt tegemoet aan een vraag die bestaat vanuit het veld. Samen met minister Beke bekijk ik ook welke extra maatregelen we nog kunnen nemen. Ik heb alvast niet gewacht en mijns inziens was er een opportuniteit inzake de ouderkoepelverenigingen. Aangezien niemand eraan twijfelt dat de ouders een belangrijke verantwoordelijkheid hebben in het zindelijkheidsproces van hun kind en dit het best tijdig opnemen, zag ik het als een opportuniteit om in de nieuwe beheersovereenkomst, die geldt vanaf 1 januari van dit jaar tot 2024, te vragen aan de ouderkoepelverenigingen om hieromtrent ook actie te ondernemen. Zij kunnen ouders informeren, sensibiliseren en ondersteunen in het opnemen van die verantwoordelijkheid. Meer is dat niet, maar ook niet minder.

Ik heb aan de ouderkoepelverenigingen gevraagd om daarrond prioritair een actie uit te werken in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst. We hebben die medio december in de schoot van de Vlaamse Regering goedgekeurd. Ik geef de ouderkoepelverenigingen daarbij natuurlijk de nodige tijd en autonomie om daar een kwaliteitsvolle invulling aan te geven. Mijn kabinet en administratie gaan dat opvolgen.

De concrete aanleiding van de communicatie was net de start op 1 januari 2022 van die nieuwe beheersovereenkomst.

De Vlaamse Regering heeft, op basis van het decreet betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen, voor de periode 2022-2024, jaarlijks een ondersteuning van maximaal 1,1 miljoen euro aan de drie ouderkoepelverenigingen samen toegekend. Die middelen kunnen binnen dat kader vrij worden aangewend voor personeels- en werkingskosten.

Via de nieuwe beheersovereenkomst 2022-2024 en de middelen die daartegenover staan, zullen de ouderkoepelverenigingen de komende drie jaar inzetten op het ondersteunen, begeleiden en sensibiliseren van ouderwerkingen, ouderraden en

ouders van leerlingen in het basis- en het secundair onderwijs. Dit draagt volgens mijn ook bij aan het versterken van ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid in het basis- en secundair onderwijs.

Wat de ouderkoepelverenigingen betreft, was er ook de vraag over een nieuwsbrief van juni 2021 van het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (Vocvo). Ik veronderstel dat het hier gaat over de Vlaamse Confederatie van Ouders en Oudervereniging (VCOV) en niet over Vocvo.

Het klopt inderdaad dat VCOV in een van haar nieuwsbrieven de aandacht vestigde op het belang van zindelijkheidstraining, wat ouders kunnen doen op dat vlak, waar ze terechtkunnen voor expertise en ondersteuning. Dat kan ik enkel toejuichen. Hoe meer aandacht voor dat thema, hoe meer kans op slagen om meer kinderen zindelijk het kleuteronderwijs te laten instappen. Want er is wel onmiskenbaar wel een probleem.

Er waren ook vragen over zindelijkheid, over de rol van de ouderkoepels en over Educare en de zachte overgang tussen de opvang of de thuissituatie en het onderwijs. Ik ben me ervan bewust dat de overgang naar de kleuterschool vanuit de thuissituatie of de kinderopvang voor jonge kleuters een gebeurtenis is. Samen met mijn collega van Welzijn, Wouter Beke, zet ik verder in op de warme transitie tussen thuiscontext, kinderopvang en kleuterschool. We hebben daarvoor nieuwe initiatieven op stapel staan.

Er zijn ook twaalf vernieuwende projecten, gefinancierd vanuit Welzijn, maar die mee worden opgevolgd door mijn administratie en mijn kabinet. Die projecten zetten net in op een doorgaande lijn tussen kinderopvang van baby's en peuters, kleuteronderwijs en kleuteropvang. Die projecten zijn net gestart, op 1 januari 2022, en lopen tot en met 31 december 2024.

Ik ben het ermee eens dat Educare een belangrijk aspect van kwaliteitsvolle kleuterparticipatie is. Met Educare bedoelen we zorgzaam leren en leerrijk zorgen.

Ik begrijp de vraag vanuit het kleuteronderwijs naar meer ondersteuning maar ik denk dat we daar in grote mate aan tegemoet zijn gekomen. We hebben ervoor gezorgd dat de financiële lat tussen het kleuter- en lager onderwijs gelijk ligt. We hebben in het kader van de werkingsmiddelen een investering van 71 miljoen euro gedaan.

Daarnaast zorgen we sinds 1 september 2020 voor leerlingondersteuning in de klas voor het basisonderwijs. We hebben dat versterkt via de punten zorg. Deze extra impuls van 23 miljoen euro is uitdrukkelijk bestemd voor ondersteuning in de school op de klasvloer. Daarmee worden ongeveer 525 zorgcoördinatoren aangeworven die hun plaats kunnen krijgen in de kleuterschool.

Verder heb ik sinds 1 september 2021 ongeveer 23 miljoen euro extra toegekend voor de kinderverzorging in het gewoon kleuteronderwijs, goed voor de aanwerving van 550 nieuwe voltijdse kinderverzorgers. Dat is allemaal gebeurd tijdens deze regeerperiode. Het gaat over meer dan 100 miljoen euro extra, reccurrent, voor ons kleuteronderwijs. Dat is een substantiële investering in de uren kinderverzorging, bijna een verdubbeling van de bestaande middelen voor kinderverzorging.

Ook voor de taalintegratietrajecten in het kleuteronderwijs voorzien we in een budget van 12 miljoen euro.

Wanneer we de som maken van 71 miljoen euro, 23 miljoen euro, nog eens 23 miljoen euro en 12 miljoen euro, dan komen we aan heel veel extra investeringen in ons kleuteronderwijs.

Als wij als ouders onze duit in het potje kunnen doen, dan moeten we dat ook doen. Wanneer ouders zeggen dat ze het werk van kleuteronderwijzers uitermate appreciëren in een cruciale levensfase van hun kinderen, dan moeten zij ook maximaal hun verantwoordelijkheid nemen en moet het beleid ervoor zorgen dat ouders daarbij worden begeleid, gesensibiliseerd en gemotiveerd als dat nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, ik denk inderdaad dat de maatschappij verandert en dat daardoor de situatie van veel ouders is veranderd. Ten eerste worden we vandaag geconfronteerd met een realiteit waarbij gewoon veel meer mensen met twee gaan werken, met twee moeten gaan werken. Ik ondervind intussen aan den lijve hoe moeilijk de zorg voor zo'n heel jong kind soms te combineren is met het werk. Dat is niet evident.

Ten tweede zien we dat heel veel ouders heel snel de keuze te maken om hun kind zo snel mogelijk naar de kleuterschool te sturen, ook uit financiële overwegingen: 400, 500, 600 euro per maand voor kinderopvang is voor heel veel ouders gewoon een ongelofelijke hap uit hun budget.

Ten derde zien we natuurlijk ook dat wij als beleid, als overheid, heel erg inzetten op kleuterparticipatie omdat we weten hoe belangrijk het is voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Dat is de nieuwe realiteit, en dat zorgt er inderdaad voor dat we naar een situatie gaan waar heel veel kinderen die vaak nog een pamper dragen, in onze kleuterscholen zitten. En dat is, dat hoort u me niet ontkennen, niet evident voor kleuterbegeleiders.

Ik sprak onlangs nog met een kleuterjuf die twintig kinderen in haar klas heeft, waarvan er twaalf nog een pamper dragen. Zij staat er alleen voor, en dat is natuurlijk een helse opdracht. Het is dan ook een goede zaak dat daar extra ondersteuning komt, maar uw insteek, minister, is inderdaad dat die zorg, het verversen van die pampers ten koste gaat van kostbare leertijd. En daar vind ik het belangrijk om in de verf te zetten dat dat inderdaad niet hoeft, dat men dat in die Educare-visie kan aanpakken, en dat zorgmomenten inderdaad ook ontwikkelmomenten kunnen zijn. Wordt daar ook op ingezet? Wat gebeurt daarrond? Ik kom daar zo meteen op terug. Onze oproep was dus in eerste instantie om het tempo van het kind te respecteren, omdat dat cruciaal is. Het mag in elk geval geen reden zijn om kinderen te weren uit de kleuterklas.

Wij vinden verder ook dat er niet eenzijdig naar ouders mag worden gewezen. Ja, zindelijkheidstraining is uiteraard ook een verantwoordelijkheid van ouders, maar veel ouders hebben het gewoon niet gemakkelijk. De context is veranderd en dus vinden wij dat ook het beleid verantwoordelijkheid moet nemen om in te spelen op die veranderende context. Daar gaat mijn vraag eigenlijk over. Wordt er nagedacht over en gewerkt aan een nieuwe aanpak waarbij meer linken worden gelegd tussen crèches en kleuterklassen? Wordt er nagedacht over manieren om van die zorgmomenten ook ontwikkelingsmomenten te maken en omgekeerd?

In die zin heb ik nog twee bijkomende vragen. U verwijst naar die twaalf vernieuwende projecten waar u samen met minister Beke op inzet. Dat vind ik heel interessant. Kunt u ons daar nog wat meer over vertellen? Hoe zijn die projecten geselecteerd? Waar zullen ze precies op inzetten? Wordt dat wetenschappelijk begeleid? Wat is daar precies de insteek van? Gaat het over scholen waar crèches en kleuterklassen al samen op één locatie zitten? Wordt daar gewerkt met de uitwisseling van personeel? Wat is daar de concrete invulling van?

U zei ook dat er sterk wordt geïnvesteerd – en dat is goed – in extra handen in de klas in het kleuteronderwijs, maar wanneer we echt werk willen maken van die Educare-aanpak, dan moet er natuurlijk ook in opleiding worden voorzien voor die

mensen, zodat zij mee zijn in hoe men van een zorgmoment ook een ontwikkelmoment maakt en omgekeerd. Is dat ook voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw zeer uitgebreid antwoord. Ik kan mij vinden in heel veel van wat u zegt, maar misschien was hetgeen in de media is gekomen, 'eerst het potje, dan naar school', gewoon een beetje te straf verwoord. En misschien hebt u daarmee die stroom aan kritiek ontketend en een soort van idee gecreëerd dat kinderen effectief eerst 'potjesgetraind' moeten zijn, en dan pas naar school moeten gaan. Ik denk dat er ook duidelijk moet worden gecommuniceerd dat dat zeker geen reden mag zijn om kinderen niet naar school te laten gaan.

En zoals ik net al heb gezegd, moet er inderdaad zeker en vast worden geappelleerd aan de ouderlijke verantwoordelijkheid. En dat kan, denk ik, het best door een sensibiliseringscampagne, bijvoorbeeld bij Kind en Gezin, waar toch de meeste jonge ouders langskomen.

Ik ga zeker niet ontkennen dat de maatschappij veranderd is. Maar ik denk dat men ook in de generatie van onze ouders, dus van mijn ouders, al vaak met twee ging werken. Het probleem is toch nog relatief nieuw. Ik kan nu niet voor mijzelf spreken, ik herinner mij dat niet meer, maar ik denk dat dat toch een ontwikkeling is van de laatste tientallen jaren, terwijl ouders toch al lang met twee gaan werken. Er is dus toch nog meer fundamenteel veranderd. Ik vind toch dat we moeten blijven appelleren aan die ouderlijke verantwoordelijkheid.

Het is misschien een heel vreemd onderwerp om over te spreken, maar de stoelgang van je kinderen zegt ook veel over de gezondheid van je kinderen. Collega Daniëls zei al dat te lang wachten zelfs nefaste gevolgen kan hebben voor die zaken. Ik hoor ook verhalen van kinderen die bijvoorbeeld in het ziekenhuis opgenomen worden met een maagsonde omdat ze totaal verstopt zijn, letterlijk dan. Dan denk ik bij mezelf: hoe kan het zover komen, dat je als ouder zelfs niet meer merkt dat je kind niet meer naar het toilet gaat? Ik denk wel dat dat effectief een maatschappelijk probleem is, minister, waar u trouwens niets aan kunt doen.

Maar wij als ouders, als maatschappij moeten hier wel over nadenken. Als onze samenleving of de manier waarop we ons organiseren ervoor zorgt dat we eigenlijk niet meer op een goede manier voor onze kinderen kunnen zorgen, dan zitten we echt wel met een groot maatschappelijk probleem.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil misschien starten met het feit dat de maatschappij verandert, dat er van alles verandert, en dat luiers van een almaar betere kwaliteit zijn. Daardoor voelen kinderen gewoon niet meer dat ze geplast hebben. Ik denk dat we dat sowieso moeten meenemen. In mijn geval denk ik dat we de ouders niet met de vinger mogen wijzen, want er zijn heel veel ouders die echt wel hun best doen, en die de combinatie van de verschillende rollen – als ouder, werknemer of werkgever – daagt iedereen uit. Vandaar mijn vraag naar het partnerschap. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid, en ik ben blij om te zien dat ook de ouderkoepels daarin worden betrokken.

Collega's, lokaal ben ik ook schepen, en ben ik verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met sociale zaken en kinderen. Ik ben dus ook verantwoordelijk voor het Huis van het Kind. Ik kan zeggen dat we daar eigenlijk al heel veel goede initiatieven genomen hebben. We hebben een boekje gemaakt samen met de scholen, met de kinderen en met de kleuterleiders, en met de kleuterafdelingen van alle scholen. We hebben, met Kind en Gezin als partner, ook een initiatief

waarbij de arts van Kind en Gezin toelichting geeft. We organiseren avonden samen met de ouderenverenigingen. Ik denk dat dat goede voorbeelden zijn die zeker ook meegenomen kunnen worden.

Dat brengt mij bij een eerste vraag. Worden die goede voornemens dan ook gehanteerd door de ouderenverenigingen, of wat staat er dan precies in die samenwerkingsovereenkomsten?

Ons Huis van het Kind is ook geselecteerd als een van de twaalf vernieuwende projecten doorgaande lijn die niet in een grootstedelijke context plaatsvinden. Ik ben er bijzonder fier op dat men ook in een kleine school in het zeer landelijke Vleteren de stap wil maken om na te denken over hoe we de overgang tussen opvang en onderwijs kunnen versterken.

En ja, de druk op ons kleuteronderwijs is groot. De basis werd gelegd in de vorige legislatuur. Er zijn niet veel voorstellen van decreet die maar één inhoudelijk artikel hebben. Het was Jan Durnez, denk ik, die dat voorstel van decreet had ingediend met als bedoeling om de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs gelijk te stellen. Ik denk dat dat een belangrijke basis is.

Maar we hebben al heel veel inspanningen gedaan om het aantal kinderverzorgers in het kleuteronderwijs op te trekken, en ik denk dat daar nog heel wat potentieel zit, minister. Collega Daniëls verwijst heel vaak naar zijn ervaringen als begeleider of leerkracht in de kinderzorg. Ik herinner mij nog goed van toen ik die functie nog uitvoerde dat het heel belangrijk was om die studenten aan te leren dat ze er tijdens het verzorgen ook echt een taalmoment van konden maken. En dat doen we door gewoon te benoemen wat je doet. Kleren uitdoen en dat echt benoemen, dat was al een eerste stap.

Ik denk dat daar nog heel veel winst in te maken is, minister. Maar ik kijk heel sterk uit naar die doorgaande lijn, en ik hoop dat dat een wisselwerking is, en dat we het pedagogische ook meer in de kinderopvang kunnen binnenbrengen en omgekeerd. We kunnen wat leren uit de zorg die er is in de kinderopvang en ook in het onderwijs. Ik ben dan ook benieuwd naar de timing, en wat de plannen daar zijn. Maar ik vind in elk geval niet dat u hier met de billen bloot staat.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, bedankt voor uw uitgebreid antwoord. Collega's, ik denk nu toch dat we na dat uitgebreid antwoord van de minister kunnen zeggen dat het eigenlijk een en-en-enverhaal is: én inzetten op de kleuterschool, én extra kinderverzorging, én luisteren naar de druk die op onze kleuterleiders en -leidsters rust, onder andere rond die taken van verluieren, én een oproep naast de initiatieven die er al zijn bij Kind en Gezin. Ook collega Vandromme heeft verwezen naar de initiatieven die zij heeft genomen. We moeten dus ook de ouderkoepelverenigingen, de ouders dus, mee op het potje trekken. Daar kunnen we als Vlaams Parlementsleden toch alleen maar voorstander van zijn, dat we al die initiatieven bij elkaar brengen?

Er wordt gezegd dat zo'n potjesmoment veel meer is dan op het potje zitten; je kunt ook aan taalstimulering doen. Wel, dat geldt voor elk moment: eten, de speelplaats, in de rij staan, naar school fietsen. Elk moment is een taalstimuleringsmoment, collega's. Maar dat verandert niets aan de leeftijd. Het is niet dat je dan moet wachten tot 3 jaar om aan taalstimulering te doen. Dat kan ook perfect vroeger, en dat is hier net het punt: dat we die oproep doen aan iedereen, aan alle geledingen van de maatschappij. Als we inderdaad samen bekommerd zijn om de draagkracht in de kleuterklas, als we er samen om bekommerd zijn dat er in die kleuterklassen voldoende cognitieve stimulering en voldoende taalstimulering is, en als we inderdaad die vragen die we krijgen vanuit de kleuterschool au sérieux

nemen, dan is de oproep aan de ouders – want school is ouders én school – dat er inderdaad maximaal geprobeerd wordt om zindelijk te zijn.

En ja, bij die overstap van de crèche of van thuis naar school kunnen er ongelukjes gebeuren door de stress, uiteraard. Iedereen die kinderen heeft kent dat. Ze zijn aan het spelen en hard verdiept in het spel, en plots gebeurt het. Maar daar gaat het niet over. Ik hoor hier nu voorbeelden van extreme momenten, maar daar gaat het niet over. Het gaat erover dat het een oproep is die we doen. En ik wil mee die oproep doen, als ouder, als parlementslid, als politicus. En dat is niet stigmatiserend of beschuldigend naar de ouders, maar dat is wel een oproep naar de ouders: laat ons daar samen mee aan de slag gaan. Dat was ook de insteek van mijn vraag aan minister Beke, om vanuit Kind en Gezin ouders daarin te helpen.

Ik hoor dat collega Vandromme dat vanuit de Huizen van het Kind ondersteunt, en dat is perfect, om dat mee te ondersteunen. En nu doen we daar nog de ouderkoepelverenigingen bij.

Dat was dan blijkbaar iets dat in het verleden nog niet was meegenomen. Minister Weyts neemt dat nu wel mee. Dat is op dat vlak voor mij het sluiten van de kring waarbinnen we samen met iedereen daaraan werken. En dat gaat niet over 'eerst zindelijk en dan pas binnen mogen in school'. Dat gaat niet over 'op de pot duwen'. Dat gaat niet over straffen. Daar gaat het allemaal niet over, collega's. Maar ik kan me wel inbeelden dat door een aantal signalen die gegeven worden, ouders er dat van maken. Dat betreur ik. Want dan krijg je een debat van voor- en tegenstanders. En het gaat niet over voor en tegen. Het gaat over een logische evolutie waarvan we samen, in alle geledingen, werk moeten maken. Dat is dan ook de oproep die ik bij dezen wil doen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik heb het gevoel dat u een probleem en een tegenstelling creëert die eigenlijk onnodig zijn. Ook bij uw initiële oproep is erop gereageerd. Een tegenstelling tussen ouders en kleuteronderwijs is er in de praktijk eigenlijk niet.

Ouders staan aan de kant van de leerkrachten van hun kleutertjes, en omgekeerd. En dat geldt eigenlijk ook een beetje voor de kinderopvang, die hier ook een factor in is. En dat is spijtig, want dit biedt echt een kans. Niet om of met ouders te werken, of in onderwijs, of in kinderopvang, maar om daar een betere synthese te maken en een andere manier van kijken naar kleuteronderwijs om de oorzaak van de problemen die zich hier stellen aan te pakken. Want u blijft bijvoorbeeld zeggen dat er ondersteuning is in de kleuterklassen. Maar het punt bij Educare is juist dat zorgen en leren samengaan. … *(onverstaanbaar)* …

De voorzitter: Mevrouw Groothedde, u valt weg. U bent terug. U viel even weg.

Celia Groothedde (Groen): Oei, wat jammer. Ja, ik heb hier een groot probleem met de verbinding, voorzitter. Kunt u me misschien vertellen tot wanneer u het hebt meegekregen? Mijn excuses, hoor.

De voorzitter: In Educare gaan twee dingen samen … Kan dat? Dat was uw laatste zin.

Celia Groothedde (Groen): Ja, dat kan heel goed. Maar het is weer aan het vastlopen. Ogenblikje.

Mijn excuses, er is hier inderdaad een groot probleem. Ik kijk heel hard uit naar de uitrol van glasvezel hier, maar dat is blijkbaar niet voor morgen.

Ik vind het jammer dat u er een tegenstelling van maakt, want eigenlijk biedt dit een kans om juist in synthese te gaan. Niet met 'of ouders, of in kleuteronderwijs, of in kinderopvang' maar om op een andere manier naar kleuteronderwijs te kijken, gezien de realiteit die wij vandaag hebben in de Vlaamse gemeenschap met zulke vroege instappertjes. Het is goed om met alle partijen samen te werken daar. Want u blijft bijvoorbeeld zeggen dat er ondersteuning is in de kleuterklassen. Maar het punt bij Educare is juist dat zorg en leren samengaan, en dat daar geen rangorde in wordt aangebracht. Als de collega's bijvoorbeeld zeggen dat er een probleem is met stress bij jonge kleutertjes, dan moeten we misschien nadenken of de organisatie van kleuteronderwijs niet beter op de noden van de kindjes en van de gezinnen kan aansluiten.

Ik kan mij zelfs wel aansluiten bij het idee dat ouders meer tijd nodig hebben als zij dat willen om bij hun kinderen te zijn, maar dan moeten ze dat wel kunnen. We moeten ook niet vergeten dat vandaag de meeste ouders het zich gewoon niet kunnen veroorloven om een van die rollen te laten vallen. De armoedebarometer is juist uitgekomen. Die geeft aan dat er een groot probleem is qua armoederisico bij eenoudergezinnen.

En als het gaat over de groepen waar moeders traditioneel vaker thuisblijven, of één ouder vaker traditioneel thuisblijft, zoals mensen die kortgeschoold zijn, dan worden die op de vingers getikt en wil de Vlaamse Regering die rapper aan het werk hebben. 'Something's gotta give' zeggen ze in het Engels. Ik wil wat dat betreft echt mijn vraag hernemen rond Educare in het kleuteronderwijs.

U hebt vooral de nadruk gelegd op Educare met de oudervereniging. Maar voor de proefprojecten wil ik mij aansluiten bij de vragen naar de proeftuinen rond samensmelting en zachte overgang tussen kinderopvang en kleuteronderwijs. Welke evaluatie wordt daaraan gegeven? Op welke termijn gaat dat gebeuren? Welke gevolgen ziet u op dit moment al mogelijk? Welke praktische gevolgen zullen daaraan worden gegeven in het kleuteronderwijs?

Daarop aansluitend stel ik vast – want dat is in de reactie op wat u zei ook aangehaald – dat op dit moment in de opleidingen kleuteronderwijs zorg eigenlijk niet echt naar waarde wordt geschat. Het scheiden van zorg en leren leidt eigenlijk tot een onderwaardering van die zorg in het kleuteronderwijs. Kleuterleraren zien daardoor op tegen de zorgactiviteiten. Het pedagogisch potentieel daarvan wordt in de opleiding niet benadrukt. Daarom werken kleuterleraren ook liever met die oudere kinderen.

Op welke manier gaat u ervoor zorgen dat die zorg ook de waardering krijgt die ze nodig heeft? En laten we toch ook benadrukken – dat was ook een punt voor onze partij in de aanloop naar vorige verkiezingen – dat onze kleuterklassen zeer veel kinderen per volwassene kennen. Welke manier voorziet u om die last te verlagen? Ik weet dat u daar kindbegeleiders hebt aangesteld. Ik weet dat de officiële term kinderverzorgers is, maar dat mag van mijn part morgen worden veranderd naar kindbegeleiders. Bent u ook van plan om aan die structurele last iets te doen?

De voorzitter: Tijd voor een gedichtje. Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): De vragen en de tussenkomsten van de collega's hebben mij inderdaad geïnspireerd om ondertussen een rijmpje op papier te zetten. Het een gedicht noemen, is misschien net wat te veel eer, maar ik denk dat het wel een leuk rijmpje is.

Op het potje

Mogen we naar school met natte broek
of vraagt dit verder onderzoek?

Waarom kon dit vroeger wel
en vinden we het nu te snel?
Werden we geforceerd op het potje geduwd?
Of wordt het potje nu te veel geschuwd?

Ouders van nu zijn druk druk druk
Werken met het potje op goed geluk.
Regelmaat komt hier vaak niet aan te pas,
dus weet de peuter niet wanneer het mag, die plas.
Mag het in de pamper of moet het op die ring?
Maakt niet uit, ik doe gewoon mijn ding!

In de weg naar zindelijkheid heeft ieder zijn taak
maar dat het niet zou kunnen voor de kleuterklas, hoor ik toch te vaak.
Dus, ouder, informeer je via de lectuur die hierrond bestaat,
gebruik de leuke peuterboekjes, liedjes en versjes en start hiermee niet te laat.

De uitzondering mag niet de regel zijn,
want droog naar de klas is voor iedereen fijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Heel veel tijd, woorden en zinnen worden besteed aan de problematiek die gestart is met vragen rond potjestraining en waarbij sommigen aanbelanden bij een hervorming van het kleuteronderwijs.

Ik kan alleszins zeggen, mevrouw Groothedde: u mag nog eens de optelsom maken van de extra middelen en maatregelen die we genomen hebben ter ondersteuning van het kleuteronderwijs. Ik denk dat het in deze regeerperiode 'du jamais vu' is. 71 plus 23 plus 23 plus 12 miljoen euro is erbij gekomen, allemaal in functie van de ondersteuning van het kleuteronderwijs, aangepast aan de moderne tijden en de wetenschap. En gelukkig, want dat is goed.

Sommige tussenkomsten maakten een vergelijking tussen of trekken de lijn door van kinderopvang naar kleuteropvang. Het is kleuteronderwijs. Dat is wel wezenlijk. Daarom doen we ook die inspanningen om er maximaal voor te zorgen dat die kleuteronderwijzers hun aandacht volledig kunnen besteden aan hun lesopdracht, en dat opnieuw in een cruciale levensfase van onze kinderen.

Wat staat er letterlijk in de beheersovereenkomst? Een van de thema's is zindelijkheid voor kleuters. In die beheersovereenkomst duiden we enkele thema's aan waarvan we verwachten dat de oudervereniging er prioritair aandacht aan besteden in het kader van hun sensibiliserings- en ondersteuningsacties. Een van die thema's is dan zindelijkheid. Meer moet u er ook niet van maken, geen campagnes in termen van 'op het potje duwen'.

Wordt er nagedacht over de overgang van opvang naar onderwijs? Ja, zeker. Ik heb u daar geduid dat er twaalf vernieuwende projecten ter zake zijn. Mevrouw Goeman, ik kan u zelfs verwijzen: een van die projecten loopt trouwens in Jette. Het is altijd een samenwerking met drie partners: onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse opvang. In Jette bijvoorbeeld is dat in samenwerking met de kinderopvang van de VUB en een schooltje van het gemeenschapsonderwijs, Theodoortje, dat ik nu toevallig ken. Die hebben ook een buitenschoolse kinderopvang. Zij werken daaromtrent samen, met als bedoeling om werk te maken van wat men noemt een doorgaande lijn. Met een doorgaande lijn proberen we de kloof wat te dichten, te overbruggen tussen de kinderopvang en het kleuteronderwijs. Dat wordt ook wetenschappelijk ondersteund. Vanuit het onderwijs is er de wetenschappelijke ondersteuning die gedaan wordt door een centrum van de KU Leuven. Dat is CEGO, het centrum voor welbevinden en betrokkenheid. Voor

welzijn wordt dat ondersteund door VBJK vzw, dat staat voor Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen. Dat loopt voor een periode van twee jaar. Het is de bedoeling om daar wat goede praktijken aan over te houden, die we vervolgens kunnen verspreiden en ruimer toepassen in ons kleuteronderwijs of in de overgang tussen beide. Daar kunnen we dus maar enkel lering uit trekken, net zoals we dankzij dit debat en de media-aandacht die die zindelijkheid uiteindelijk gekregen heeft, qua sensibilisering alleszins al een goede stap vooruit hebben gezet. Het was de bedoeling om via de oudervereniging wat meer aandacht te hebben voor de problematiek; dankzij de media-aandacht is die doelstelling toch al ten dele geslaagd. En trouwens, dank aan u allen voor uw bijdragen daaromtrent.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Wat ik als conclusie nog eens wil onderstrepen, is dat voor ons in heel dat debat rond zindelijkheid het belang van het kind altijd centraal moet staan. Als we kinderen zo vroeg mogelijk naar de kleuterklas willen sturen – inderdaad al vanaf 2,5 jaar – omdat we ervan overtuigd zijn dat dat goed is voor hun ontwikkeling, dan is het voor ons een kwestie om er in een veranderende maatschappij vooral voor te zorgen dat de structuren worden aangepast aan kinderen en niet omgekeerd. Ik denk dat dat echt de richtlijn moet zijn voor een goed beleid. Dus vind ik wel dat, als je over zindelijkheid op school praat, er een breder debat aan gekoppeld moet worden over hoe we omgaan met ons kleuteronderwijs. Ik ben blij dat er in ieder geval toch al initiatieven genomen worden om na te denken over en werk te maken van die zachte overgang. Ik denk immers echt dat dat de toekomst is.

Ik wil nog eens in de verf zetten dat wij absoluut vinden dat ouders altijd hun rol zullen spelen als ouder en daar hun verantwoordelijkheid in moeten nemen en dat we hen daarop kunnen aanspreken. Ik denk dat veel mensen zich wat gestoord hebben aan de toon, omdat het inderdaad te veel leek dat u een beschuldigende vinger uitstak. Dat is absoluut niet productief.

Het is inderdaad een verhaal van gedeelde verantwoordelijkheid: scholen, crèches eventueel, ouders die samenwerken om hun kinderen op een goede manier op hun eigen tempo zindelijk te maken. Als je dat immers niet samen aanpakt, gaat dat eerder contraproductief werken. We mogen echt niet vergeten dat het over heel kleine kinderen gaat, die we niet mogen forceren en die we vooral met goede zorg moeten omringen.

Maar ik kijk dus uit naar de resultaten van die proefprojecten. Dat is alvast een eerste stap in de goede richting. Dat is wat er nu in eerste instantie moet gebeuren om ervoor te zorgen dat er een betere aansluiting is tussen crèche en kleuteronderwijs en dat er warme zorg wordt gegeven in onze kleuterscholen, waarbij er geleerd kan worden tijdens zorgmomenten. Maar we gaan daar zeker nog op terugkomen zodra de resultaten bekend zijn.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Misschien was het inderdaad nodig om via forse communicatie de aandacht op dit probleem te vestigen. Dat is bij dezen dus ook gelukt.

Ik vind zeker en vast dat we kinderen en ouders niet mogen stigmatiseren. Zoals ik al zei: het ene kind kan sneller lopen dan het andere en het ene kind is ook sneller zindelijk dan het andere. Maar we kunnen niet ontkennen dat er daadwerkelijk wel een evolutie gebeurd is. Het kan niet dat onze kinderen collectief plots een slechtere blaas en spieren enzovoort hebben. Er is dus wel iets aan de hand. Daarom is deze aandacht voor het probleem ook wel positief.

Verder wil ik ook alle jonge ouders stimuleren om daarmee aan de slag te gaan, want al die dingen zijn eigenlijk wel heel erg leuk en geven ook heel veel voldoening als ouder, als je dat met je kind kunt bereiken. Ik zou dus zeker alle ouders willen oproepen om dat te doen. Want zoals gezegd kunnen die zorgmomenten ook leermomenten zijn. Dat geldt natuurlijk a fortiori ook voor ouders. Als je met je kinderen bezig bent, als je je kinderen helpt om het potje te benoemen enzovoort, gaat dat zeker de ontwikkeling en de taalontwikkeling van je kinderen zeer sterk stimuleren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik had nu wel nog een gedichtje van de minister verwacht over het potje, maar we kijken uit naar wat komt. Misschien legt hij zijn ei nog op een ander moment.

In elk geval denk ik dat – wat hier ook door iedereen benoemd is – het niet de bedoeling is dat we ouders met de vinger wijzen. Wat we vanuit onze fractie wel nog willen benadrukken, is dat die ouderbetrokkenheid zeer belangrijk is, dat die sowieso voor de schoolse ontwikkeling en het schoolse presteren van kinderen heel belangrijk is. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. Maar ik denk dat we op deze manier ook respect tonen voor alle kleuteronderwijzers. Vanmiddag komt dat ook aan bod, collega's, in de bespreking van de Commissie Beter Onderwijs.

Wat mij betreft is het belangrijk om te vertrekken vanuit die bredere scope binnen het kleuteronderwijs, het belang van de groei en de rijke ontwikkeling van kleuters en is het vooral belangrijk dat elke cent en elke euro die we investeren in onze jongsten, later ook maximaal rendeert. Alle aandacht mag dus wel gaan naar dat kleuteronderwijs, vind ik persoonlijk. Als het dan de bedoeling is om hen maximaal te ondersteunen in die ontwikkeling, is dat een zeer goede zaak. Maar ik kijk alvast uit naar de verdere ontwikkeling van alles wat die doorgaande lijn betreft.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil ook besluiten met de vaststelling dat we, als we inderdaad samen vinden dat het kleuteronderwijs ontlast moet worden – vergeef mij het werkwoord –, ouders en kinderopvang, Kind en Gezin, ouderkoepelverenigingen samen oproepen om rond die zindelijkheid van de peuters die instappen in het kleuteronderwijs, inspanningen te doen, en dat we kijken hoe dat elkaar kan versterken om het kleuteronderwijs maximale kansen te geven op die cognitieve ontwikkeling.

Helemaal afsluiten wil ik met een toepasselijk gedicht. Ik noem haar een 'instantdichter', ik kende haar op voorhand niet, maar het is een gedicht van een zekere mevrouw Krekels. Het gaat als volgt.

Op het potje

Mogen we naar school met natte broek
of vraagt dit verder onderzoek?
Waarom kon dit vroeger wel
en vinden we het nu te snel?

Enzovoort. Het mag in het verslag herhaald worden, want ik denk, collega Krekels, dat u een perfecte samenvatting hebt gegeven van dit onderwerp in deze commissie.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u blijft heel erg de nadruk leggen op lesopdracht, op absoluut leren. Ik begrijp dat vanuit uw retoriek en overtuiging.

Maar onderzoek geeft al jaren aan dat het daar in het kleuteronderwijs op dit moment vanuit de beleidsaanbevelingen wat aan tekortschiet. Als het belang van het kind daarbij inschiet, maar als er ook zulke frustraties bij ouders ontstaan en bij mensen in het kleuteronderwijs die overstresst zijn, dan moeten daar toch wel wat leerconclusies uit getrokken worden of moet ten minste de dialoog aangegaan worden. En ik hoop dat dat in de praktijk, ondanks uw retoriek, toch gaat gebeuren.

Wat ik ook hoop, is dat u bij een volgend ballonnetje de achtergrond bekijkt waarop u dat loslaat. Ik ga daarvoor eindigen met een quote die in De Standaard gepubliceerd is. Het is geen gedicht, maar ik vind het in zijn passie wel poëtisch.

'En dan, twee dagen voor de scholen weer opengaan, zonder ventilatie, zonder luchtreiniging, zonder extra leerkrachten op de reservebank, zonder noemenswaardig noodplan, lanceert een meneer met een mandaat ter zake een oproepje aan ouders om 'verantwoordelijkheid' te nemen. Diezelfde meneer die van mening is dat ouders hun kinderen zelf moeten testen, op eigen kosten ...' en dan gaat het een paar zinnen verder met: 'Meneren met mandaten die zelf nooit maandenlang een contraire peuter tien keer daags op een potje hebben gepleurd, noch bergen luiers hebben verschoond, die nooit van hun leven maandenlang alleen thuis hebben zitten werken, met enkel twee landerige en hopeloos vergeten kinderen als gezelschap, die niet standaard om de twaalf minuten gestoord worden midden in een vergadering omdat een kind pipi moet doen, honger heeft of een rekentaak niet begrijpt, en die nog nooit halverwege de maand hun geld hebben geteld om te checken of er nog genoeg van was, die zijn misschien beter wat zuinig op het woord verantwoordelijkheid'. Dit komt uit de column 'Postjestraining voor minister Ben Weyts' van Bieke Purnelle, in De Standaard van 10 januari 2021.

Minister, ik denk dat op dit moment, wanneer iedereen zo uitgeput is, het niet het moment was om dit te droppen, zeker niet op deze manier. Ik hoop echt dat u de volgende keer zowel ouders als mensen in het onderwijs een beetje krediet geeft om samenhorigheid in plaats van tegenstelling te bewerkstelligen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.